

2

רשומות

ספר החוקים

8 בפברואר 1996

1560

י"ח כשבט התשנ"ו

עמוד

60	חוק לתיקון פקודת פשיטת חרגל (מס' 3), התשנ"ו-1996
	תיקונים עקיפים:
	פקודת מס הבגסה - מס' 109
	חוק כרטיסי חיוב, התשמ"ז-1986 - מס' 2
	חוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981 - מס' 4
	חוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (הוראת שעה), התשנ"ה-1995 - מס' 2
	חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967 - מס' 17
70	חוק המתווכים במקרקעין, התשנ"ו-1996

חוק לתיקון פקודת פשיטת הרגל (מס' 3), התשנ"ו-1996*

7 תיקון סעיף 7. 1. בסעיף 7 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980 (להלן - הפקודה), בפסקה (1), במקום "מאלף שקלים" יבוא: "מחמישים אלף שקלים חדשים; בית המשפט רשאי לבקשת נושה ומטעמים מיוחדים שיירשמו, לאשר הגשת בקשת פשיטת רגל בשל חוב ששיעורו נמוך מסך זה".

17 תיקון סעיף 17. 2. בסעיף 17 (א) לפקודה - (1) בפסקה (1), במקום "מאלף שקלים" יבוא "מעשרת אלפים שקלים חדשים"; (2) במקום פסקאות (2) ו-(3) יבוא:

"(2) צירף לבקשתו דין חשבון המתייחס למועד הגשת הבקשה ולתקופה הכוללת את שנת המס האחרונה וזו שקדמה לה, ערוך לפי טופס שנקבע בתקנות, מאומת בתצהיר ובו -

(א) פרטים בדבר נכסיו, לרבות מניות או זכויות אחרות בתאגיד;

(ב) פרטים בדבר הכנסותיו, הוצאותיו וחביותיו, תוך ציון שמות נושיו, מענם והערובות שנתן להם;

(ג) פרטים הידועים לו בדבר נכסיהם, הכנסותיהם, הוצאותיהם וחביותיהם של בן-זוגו ושל ילדיו הקטינים או ילדיו הבגורים הגרים עימו, לרבות מניות או זכויות אחרות שלהם בתאגיד.

(3) צירף לבקשתו הרשאה בכתב מטעמו לכונס הרשמי, ובה הסכמתו למסירת מידע או מסמכים לכונס הרשמי או למי שהוסמך לכך על ידו (להלן - כתב ויתור על סודיות), בדבר נכסיו, הכנסותיו, הוצאותיו וחביותיו, ובדבר פרטי חשבונות המתנהלים על שמו בידי תאגיד בנקאי, כמשמעותו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981¹ (בחוק זה - תאגיד בנקאי), לרבות יחד עם כל אדם אחר, וכן בדבר פרטים אחרים הנוגעים למצבו הכלכלי והמעויים בידי כל אדם, לרבות בידי גוף ציבורי כמשמעותו בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981², או בידי תאגיד בנקאי."

18 החלפת סעיף 18. 3. במקום סעיף 18 לפקודה יבוא:

"צו כינוס נכסים לבקשת חייב 18. בית המשפט רשאי ליתן צו כינוס כמשמעותו בסעיף 6, בבקשת פשיטת רגל שהגיש חייב, אם צורף לה אישור מאת הכונס הרשמי כי מולאו התנאים הקבועים בסעיף 17; במקרים מיוחדים ומטעמים שיירשמו, רשאי בית המשפט, לאחר שמיעת עמדת הכונס הרשמי, ליתן צו כינוס לבקשת חייב אף ללא אישור הכונס הרשמי כאמור, ובלבד ששוכנע כי החייב פנה תחילה לכונס הרשמי."

18 אחריו סעיף 18 לפקודה יבוא:

18 א. (א) החליט בית המשפט ליתן צו כינוס כמשמעותו בסעיף 6 או בסעיף 18, יקבע בהחלטתו מועד לדיון בבקשת פשיטת הרגל, שיתקיים לאחר תום ששה חודשים לפחות מיום מתן צו הכינוס; ואולם אם שוכנע,

הוספת סעיפים 18 א עד 18 א

מועד הדיון בבקשת פשיטת הרגל

* נתקבל בכנסת ביום ט' בשבט התשנ"ו (30 בינואר 1996); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו כהצעות חוק 408, מיום י"ב בתמוז התשנ"ד (11 ביולי 1994), עמ' 408.
¹ דיני מרינת ישראל, נוסח חדש 34, עמ' 637; ס"ח התשמ"ז, עמ' 6.
² ס"ח התשמ"א, עמ' 232; התשנ"ה, עמ' 428.
³ ס"ח התשמ"א, עמ' 134; התשנ"ה, עמ' 326.

לאחר שמיעת הכונס הרשמי, כי יש ביכולתו להגיש את חוות דעתו, כמשמעותה בסעיף 118ד, במועד מוקדם יותר – יוקדם הדיון בהתאם למועד זה.

(ב) החייב, נושיו והכונס הרשמי יוזמנו לדיון בבקשת פשיטת הרגל; בית המשפט רשאי להורות על אופן הזמנתם של נושי החייב.

118ב. בית המשפט רשאי, לבקשת הכונס הרשמי, להורות לחייב שניתן לגביו צו כינוס, צו זמני או צו לעיכוב הליכים, וטרם הוכרו פושט רגל, לשלם לכונס הרשמי תשלומים עתיים כאמור בסעיף 111; כן רשאי בית המשפט לקבוע, לאחר שנתן לחייב הזדמנות לטעון טענותיו בפניו, כי יחולו עליו המגבלות הקבועות בסעיף 42א, כולן או מקצתן.

118ג. (א) הכונס הרשמי יקיים, לשם הגשת חוות דעתו לבית המשפט, חקירה מקיפה בעניניו של חייב שניתן נגדו צו כינוס, ובכלל זה בדבר הכנסותיו, הוצאותיו, חבוינותיו ונכסיו, לרבות נכסים שהיו ברשותו בעבר, והכל בין אם היו אלה נכסיו של החייב לברו ובין בשיתוף עם אחרים.

(ב) לשם קיום החקירה יהא מוסמך הכונס הרשמי, בנוסף לשאר סמכויותיו לפי פקודה זו ובכפוף לכל דין, לבצע פעולות אלה –

(1) לדרוש כל מידע או מסמך הנוגעים לעניניו של החייב כאמור בסעיף קטן (א), מכל אדם שיש יסוד סביר להניח כי המידע או המסמך מצויים ברשותו או בידעיתו;

(2) לפנות לראש ההוצאה לפועל בבקשה לקבל את כל המידע הנוגע לחייב והמצוי בלשכת ההוצאה לפועל, לפי חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967⁴.

(ג) לא התייצב החייב לחקירה או לא מסר מידע או מסמכים לפי דרישת הכונס הרשמי, ללא הצדקה, רשאי בית המשפט, לפי בקשת הכונס הרשמי, ולאחר שנתן לחייב הזדמנות לטעון טענותיו, להכריזו פושט רגל – אם הבקשה לפשיטת רגל הוגשה בידי נושה, או לדחותה ולבטל את צו הכינוס ואת הצו לעיכוב הליכים, אם ניתנו – אם הבקשה הוגשה על ידי החייב.

(ד) (1) כתב ויתור על סודיות שנתן החייב לכונס הרשמי, כוחו, לענין מסירת מידע או מסמכים הנוגעים לעניניו של החייב – כבקשת החייב עצמו לקבלם; הכונס הרשמי יפעל מכוח כתב הויתור על סודיות במידה הדרושה לביצוע תפקידו;

(2) מי שנתבקש למסור מידע או מסמכים כאמור בסעיף קטן זה, חייב, על אף האמור בכל דין, למסרם לידי הכונס הרשמי.

(ה) קיבל הכונס הרשמי או מי מטעמו מידע או מסמכים, לא יעשה בהם שימוש ולא יגלה אותם לאחר, אלא במידה הדרושה לביצוע תפקידו, תוך הגנה על פרטיותו של החייב ושל כל מי שנמסר לכונס הרשמי מידע לגביו, או לפי צו של בית משפט.

(ו) לענין סעיף זה ולענין סעיפים 59 ו-60א, חקירה, דרישת מידע או מסמכים וקבלתם מכל אדם או רשות, יבוצעו על ידי הכונס הרשמי או מי

תשלומים עתיים ומגבלות על החייב

חקירה על ידי הכונס הרשמי וחובת מסירת מידע ומסמכים

⁴ ס"ח התשכ"ז, עמ' 116; התשנ"ה, עמ' 398.

מעובדיו שהוסמך לכך על ידיו בכתב; בית המשפט רשאי במהלך חקירה בפניו, להורות על ביצוע כל אחת מפעולות אלה על ידי אדם מטעמו של הכונס הרשמי אף אם לא הוסמך לכך כאמור.

חוות דעת
הכונס הרשמי

118 ד. (א) הכונס הרשמי יגיש לבית המשפט את חוות דעתו, בה יפרט את ממצאי החקירה שניהל, ובכלל זה את הערכתו בדבר הנסיבות שגרמו למעצבו של החייב, את הליכי ההוצאה לפועל שנקטו נגדו, אם היו כאלה, ואת החלטות הנושים באסיפותיהם; כן יחווה את דעתו בדבר יכולתו של החייב לפרוע את חובותיו ובדבר ההליכים שיש לנקוט כלפי החייב.

(ב) חוות הדעת של הכונס הרשמי תוגש לא יאחר מחמישה עשר ימים לפני המועד שקבע בית המשפט לדיון בבקשת פשיטת הרגל לפי סעיף 118א; עותק ממנה יומצא לחייב, ללא תשלום, ולכל נושה שביקש לקבלה, בתמורה לתשלום אגרה שתיקבע.

החלטת
בית המשפט

118ה. (א) בית המשפט יחליט, בתום הדיון בבקשת פשיטת הרגל ולאחר שהוגשה לו חוות דעת הכונס הרשמי, אחת מאלה:

(1) להכריז בצו שהחייב הוא פושט רגל כאמור בסעיף 42;

(2) לדחות את הבקשה, אם שוכנע כי הוגשה שלא בתום לב, במטרה לנצל לרעה את הליכי פשיטת הרגל, או כי החייב יכול לפרוע את חובותיו;

(3) לקבוע, בכפוף להוראות סעיף 63, כי מיד לאחר הכרזת החייב פושט רגל יינתן לו הפטר לאלתר, מהטעם שאין בניהול הליכי פשיטת רגל כדי להביא תועלת לנושים, ובלבד שחלפו לפחות ששה חודשים מיום מתן צו הכינוס; על הפטר לפי סעיף זה יחולו הוראות סעיפים 66, 67, 69 ו-226.

(ב) בית המשפט רשאי לדחות את מתן ההחלטה בבקשת פשיטת הרגל למועד שיקבע, על מנת לאפשר לחייב להסדיר את חובותיו בדרך של פשרה או הסדר לפי פקודה זו.

5. תיקון סעיף 119א 5. בסעיף 119א לפקודה -

(1) במקום סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) חייב שהחובותיו עולים על עשרים אלף שקלים חדשים רשאי לפנות בכל עת לבית המשפט, בבקשה לאשר הצעת פשרה או הסדר עם נושיו, אף אם לא הוגשה בקשת פשיטת רגל, או אם הוגשה - כל עוד לא ניתן נגדו צו כינוס:"

(2) בסעיף קטן (ב), בפסקה (2), אחרי "דין וחשבון" יבוא "כאמור בסעיף 17(א)2" ופסקה (3) - תימחק;

(3) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:

"(ג) בית המשפט רשאי לאשר את ההצעה אם מצא שיש יסוד סביר להניח שישולמו לפיה לפחות שלושים אחוזים מכל חוב לא מובטח שאילו ניתן צו כינוס ביום הגשת הבקשה היה בר תביעה, לרבות הפרשי הצמדה עליו עד ליום הגשת הבקשה לאישור ההצעה; בית המשפט רשאי להתנות את אישורו להצעה במתן ערובות לביצועה."

6. בסעיף 22(א) לפקודה, בסופו יבוא: "ואולם, אם הוגשה הבקשה בידי חייב וטרם ניתן צו כינוס, לא יורה בית המשפט על עיכוב לפי סעיף זה, אלא בכפוף להוראות סעיף 22.א."

7. אחרי סעיף 22 לפקודה יבוא:

הוספת סעיף 22א

22א. בית המשפט רשאי, לאחר שמיעת הכונס הרשמי ומנימוקים שיירשמו, ליתן, לבקשת חייב אשר הגיש בקשה לפשיטת רגל ולא מילא את התנאים הקבועים בסעיף 17, צו למינוי כונס נכסים זמני כמשמעותו בסעיף 21 או צו לעיכוב הליכים כמשמעותו בסעיף 22, והכל בתנאים שיקבע ולתקופה שלא תעלה על 45 ימים; מילא החייב את התנאים שקבע בית המשפט – יעמוד הצו בתוקפו עד להחלטת בית המשפט לפי סעיף 18; לא מילא החייב את התנאים שנקבעו כאמור – יפקע הצו בתום התקופה האמורה, אלא אם כן הורה בית המשפט על הארכת התקופה ב-30 ימים נוספים, מנימוקים מיוחדים שיירשמו."

8. בסעיף 25 לפקודה –

תיקון סעיף 25

- (1) במקום כותרת השוליים יבוא: "דו"ח לאחר מתן צו כינוס";
- (2) בסעיף קטן (ד), המילים "אדם המעיד על עצמו בכתב שהוא" – יימחקו;
- (3) בסעיף קטן (ה), במקום "17(א)3" יבוא "17(א)2".

9. בסעיף 26 לפקודה –

תיקון סעיף 26

- (1) האמור בו יסומן (א) ובו, אחרי "פושט רגל" יבוא "או ליתן לו הפטר";
 - (2) בסופו יבוא:
- "(ב) גושה לא יהיה רשאי להשתתף ולהצביע באסיפה כאמור אם לא הגיש תביעת חוב במועד ובתנאים הקבועים לפי סעיף 71."

10. בסעיף 34 לפקודה –

תיקון סעיף 34

- (1) בסעיף קטן (א), במקום "של כל התובעים" יבוא "של התובעים הנוכחים והמצביעים, בעצמם או על ידי שלוח";
- (2) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:

"(א) על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט, במקרים מיוחדים ומנימוקים שיירשמו, לאשר הצעת חייב לפי סעיף זה, אם באסיפת הנושים החליטו רוב מנין התובעים הנוכחים והמצביעים, בעצמם או על ידי שלוח, שבידם יותר ממחצית ערך החובות המיוצג בהצבעה, לאשר את ההצעה."

11. בסעיף 35 לפקודה –

תיקון סעיף 35

- (1) במקום סעיף קטן (ו) יבוא:

"(ו) מצא בית המשפט כי הצעת החייב סבירה, וכי יש בה כדי להועיל לציבור הנושים בכללותו בהתייחס להליכי פשיטת הרגל, רשאי הוא לאשר את ההצעה או להתנותה בתנאים נוספים שיקבע, לרבות במתן ערובות לכיצועה; בית המשפט רשאי לסרב לאשר הצעה של חייב אשר אילו הוכרז פושט רגל, היה בית המשפט רשאי שלא ליתן לו הפטר, מאחר שגתקיים בו האמור בסעיף 63."

(2) סעיף קטן (ח) – בטל;

(3) בסעיף קטן (י), אחרי "יחייבו את" יבוא "החייב ואת".

הוספת סעיף 42 א. אחרי סעיף 42 לפקודה יבוא:

42א. (א) חייב שהוכרו פושט רגל יהיה לקוח מוגבל מיוחד כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981.⁵ "הגבלות על פושט רגל"

(ב) (1) חייב שהוכרו פושט רגל לא יעשה, בעצמו או באמצעות אחר מטעמו, שימוש בכרטיס חיוב כמשמעותו בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ז-1986,⁶ אלא אם כן קיבל לכך אישור מראש בכתב מהנאמן; הנאמן רשאי לסיים חוזה כרטיס חיוב במקום החייב בדרך של מתן הודעה בכתב למנפיק בשם החייב על סיום החוזה; מועד סיום החוזה יהיה במועד שבו נמסרה ההודעה למנפיק; הודיע הנאמן למנפיק על סיום חוזה כרטיס החיוב, יודיע על כך גם לחייב;

(2) החליט הנאמן שלא לסיים את ההתקשרות בין החייב למנפיק, יודיע על כך לכוונס הרשמי; הכונס הרשמי רשאי, לאחר ששמע את עמדת הנאמן והחייב, להורות למנפיק לסיים את חוזה כרטיס החיוב עם החייב. במקום הנאמן; החליט כאמור, יחולו הוראות פסקה (1) כשינויים המחוייבים;

(3) משמעותם של המונחים בסעיף קטן זה, כמשמעותם בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ז-1986.

(ג) חייב שהוכרו פושט רגל לא ייסד תאגיד ולא יהיה בעל ענין בתאגיד, במישרין או בעקיפין, לרבות יחד עם אחר או באמצעות אחר, אלא אם כן אישרו זאת מראש בית המשפט או הנאמן; לענין סעיף זה, "בעל ענין" – כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968,⁷ ולגבי תאגיד שאין לו הון מניות – מי שהינו חבר בתאגיד או חבר הוועד או המנהלה של אותו תאגיד.

(ד) השתתף פושט הרגל בייסוד תאגיד או היה בעל ענין בתאגיד, רשאי בית המשפט ליתן הוראות לענין הפסקת כהונתו או חברותו של פושט הרגל בתאגיד; ואולם אין בהוראות לפי סעיף קטן זה או בהפרת הוראות סעיף קטן (ג) כדי לגרוע מחוקפה של התאגדות או מתוקפה של פעולה משפטית של תאגיד שבהם היה פושט הרגל מייסד או בעל ענין כאמור.

(ה) ניתן צו הפטר, בוטלה ההכרזה על פשיטת הרגל או בוטל צו כינוס שניתן נגד החייב, בטלות ההגבלות המוטלות מכוח סעיף זה מיום מתן הצו או מיום החלטת הביטול, לפי הענין; בית המשפט רשאי לבטל את ההגבלות, כולן או מקצתן, אף לפני כן, מטעמים מיוחדים שיירשמו, או אם אישר הצעת פשרה או הסדר בין החייב לנושיו.

⁵ ס"ח התשמ"א, עמ' 30; התשנ"ד, עמ' 277.
⁶ ס"ח התשמ"ז, עמ' 187; התשנ"ד, עמ' 264.
⁷ ס"ח התשכ"ח, עמ' 234; התשנ"ד, עמ' 344.

(ו) השר רשאי לקבוע הוראות בדבר התיאומים הנדרשים לביצוע הוראות סעיף זה.

13. בסעיף 52 לפקודה, במקום "כל התובעים" יבוא "התובעים הנוכחים והמצביעים, תיקון סעיף 52 בעצמם או על ידי שלוח".

14. במקום סעיף 55(ב) לפקודה יבוא: תיקון סעיף 55

(ב) בית המשפט רשאי לבטל את ההכרזה על פשיטת רגל אם נוכח כי החייב ניצל לרעה את הליכי פשיטת הרגל; אין בביטול ההכרזה כדי להסיר ממושט הרגל פטלות על פי דין הנובעת מן ההכרזה, אלא אם כן החליט בית המשפט להסירה.

15. במקום סעיף 59 לפקודה יבוא: ההלפת סעיף 59

"זימון וצו הבאה 59. (א) משניתן צו כינוס, רשאי בית המשפט, לבקשת הכונס הרשמי או הנאמן, ליתן צו -

(1) המורה לחייב אשר לא הופיע לחקירה בפני הכונס הרשמי, לאחר שנדרש לעשות כן לפי סעיף 118 - להתייצב בפני הכונס הרשמי;

(2) המחייב את החייב, או כל אדם שיש יסוד סביר להניח כי ברשותו מידע או מסמכים הנוגעים לעניו של החייב כמשמעותם בסעיף 118, ואשר נדרש למסרם לפי סעיף 118(ב1) ולא מסר אותם - למסרם לכונס הרשמי או לבית המשפט, או להתייצב בפני הכונס הרשמי או בפני בית המשפט.

(ב) מי שניתן לגביו צו כאמור בסעיף קטן (א), והזמן כאמור ולא התייצב בפני הכונס הרשמי או בית המשפט, כפי שנקבע בצו, או לא מילא אחר כל הוראה אחרת שנקבעה בצו, רשאי בית המשפט להורות כי ייעצר ויובא לבית המשפט לחקירה, והוראות סעיפים 73 ו-77 לחוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁶, יחולו, בשינויים המחוייבים.

(ג) הכונס הרשמי או מי מטעמו לא יגלה תוכנם של מידע או מסמכים שנתקבלו לפי סעיף זה, ולא יעשה בהם כל שימוש אלא במידה הנדרשת לביצוע הוראות פקודה זו, או לפי צו של בית המשפט.

16. אחרי סעיף 60 לפקודה יבוא: הוספת סעיף 60א

60א. (א) ניתן נגד חייב צו כינוס, רשאי בית המשפט, לבקשת הכונס הרשמי, במטרה לסייע לו לבצע את חקירתו כאמור בסעיף 118, על יסוד נימוקים שיירשמו ועל אף האמור בכל דין - ליתן צו -

יגלו מידע לכונס הרשמי, לבית המשפט, לחייב או לנשים

(1) המורה לתאגיד בנקאי למסור לכונס הרשמי מידע או מסמכים הנוגעים לעניו של החייב בנושאים שיפורטו בצו; ואם הוגשה בקשת פשיטת הרגל בירי החייב - מידע או מסמכים בנוסף על האמור בסעיף 17(א3);

(2) המורה לרשות מס להמציא לכונס הרשמי דו"חות, מידע או מסמכים כמפורט להלן, אם שוכנע כי לא עלה בידי הכונס

⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; התשנ"ה, עמ' 396.

הרשמי להשיג בדרך אחרת ובמאמץ סביר את המידע
הדרוש לו -

(א) סכום ההכנסה של החייב, לרבות פירוט לענין
הוצאותיו וחבויותיו, כפי שנמסרו בדו"חות שהגיש החייב,
לרבות בדו"חות לפי סעיפים 131 או 135(1) לפקודת מס
הכנסה⁹, כפי שנקבעו בשומות, לרבות בשומות לפי
סעיפים 145 או 152 לפקודה האמורה, בצירוף הנימוקים
המשמשים בסיס לאותן שומות, או כפי שנקבע בהחלטות
בית המשפט לפי סעיפים 156 או 157 לפקודה האמורה;

(ב) במקרים מיוחדים ומטעמים שיירשמו - מידע או
מסמכים נוספים בדבר נכסיו של החייב או סכום ההכנסה
של בן זוגו וכל פרט אחר בדו"ח שהגיש בן הזוג לגבי
התקופה שבה היה נשוי לחייב והי יחד עמו, למעט מידע
או מסמך מסוים, שבית המשפט קבע, לבקשתה של רשות
מס, שמסירתו או גילוי עוללים לחשוף את מקורות המידע
של רשות המס או את דרכי איסופו, או לפגוע בחקירה
שמנהלת רשות המס; בית המשפט רשאי לקיים את הדיון
בדלתיים סגורות, ובמקרים מיוחדים, אף ללא נוכחות
הכונס הרשמי, וכן לקבוע כי המידע יימסר בדרכים ובאופן
שימנעו את חשיפת מקורותיו, לרבות בדרך של מסירת
חלק ממסמך או מסירת תכנו.

(ב) מידע או מסמכים שבית המשפט הורה על מסירתם לפי סעיף
זה, לא יימסרו אלא לכונס הרשמי ולבית המשפט בלבד, בדרכים שייקבעו;
ואולם, בהסכמת נציג מוסמך של רשות המס או התאגיד הבנקאי, יימסרו
המידע או המסמכים גם לנשאים או לחייב.

(ג) בית המשפט רשאי, במקרים מיוחדים ומטעמים מיוחדים
שיירשמו, להורות על גילויים לחייב של מידע או מסמכים שנמסרו לכונס
הרשמי, לאחר שנשתיימה חקירתו, אף ללא הסכמת רשות המס או התאגיד
הבנקאי, ובלבד שניתנה להם הזדמנות לטעון טענותיהם, ולענין רשות
מס - שבית המשפט שוכנע שלא יהיה בכך כדי לחשוף את מקורות המידע
שלה או את דרכי איסופו, או לפגוע בחקירה של רשות המס; בית המשפט
רשאי לקיים את הדיון בדלתיים סגורות, ומטעמים שיירשמו, אף ללא
נוכחות החייב, וכן לקבוע הוראות לענין מסירת המידע, באופן שימנע את
חשיפת מקורותיו, לרבות בדרך של מסירת חלק ממסמך או מסירת תכנו.

(ד) השר ושר האוצר יקבעו הוראות לענין דרכי מסירת הדו"חות,
המידע או המסמכים מתאגיד בנקאי או מרשות מס כאמור בסעיף זה; לא
נקבעו הוראות - יקבע בית המשפט בצו את אופן העברת המידע.

(ה) צו לפי סעיף זה יינתן לאחר שבית המשפט נתן לגורם שכלפיו
הוא מופנה הזדמנות לטעון טענותיו בפניו.

(ו) בסעיף זה, "רשות מס" - כמשמעותה בחוק לתיקון דיני מסים
(חילופי ידיעות בין רשויות המס), התשכ"ז-1967¹⁰.

⁹ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 6, עמ' 120; ס"ח התשנ"ה, עמ' 24.
¹⁰ ס"ח התשכ"ז, עמ' 136; התשמ"א, עמ' 158.

"(ב) בית המשפט רשאי, בכפוף להוראות סעיפים 63 ו-64, ליתן צו הפטר, להתלות הפטר או להתנותו בתנאים שיש לקיימם לפני מתן ההפטר או לאחריו, לרבות תנאים לענין תשלומים שעל פושט הרגל לשלם במשך תקופה שלא תעלה על ארבע שנים מיום מתן צו ההפטר, או, מטעמים מיוחדים שיירשמו, אף למשך תקופה ארוכה יותר; לא מילא פושט הרגל את התנאים שנקבעו - רשאי בית המשפט, מיוזמתו, לבקשת הכונס הרשמי, הנאמן או לבקשת נושה של החייב, לבטל בכל עת את צו ההפטר."

(1) בסעיף קטן (א), ברישה, במקום "ינהג בית המשפט באחת מאלה" יבוא "רשאי בית המשפט להחליט כי ינהג באחת מאלה";

(2) בסעיף קטן (ב) -

(א) במקום פסקה (1) יבוא:

"(1) במהלך פשיטת הרגל נהג החייב בחוסר תום לב, במטרה לנצל לרעה את הליכי פשיטת הרגל";

(ב) במקום פסקה (3) יבוא:

"(3) פושט הרגל קיבל עליו חבויית חדשות או התחיל בעסקים חדשים בעת שידע שהוא חדל פרעון ומבלי שהיה לו יסוד סביר להניח שיוכל לעמוד בהתחייבויותיו";

(ג) פסקאות (4) ו-(10) - יימחקו;

(ד) במקום פסקה (11) יבוא:

"(11) פושט הרגל הוכרו פושט רגל בחמש השנים שקדמו למועד מתן צו הכינוס";

"(ב) נושה רשאי להגיש תביעת חוב תוך ששה חודשים מיום מתן צו הכינוס, בדרכים ובאופן שיקבע השר; הכונס הרשמי בתפקידו כנאמן על נכסי החייב, או הנאמן, רשאים, מטעמים מיוחדים שיירשמו, להאריך את התקופה להגשת תביעת חוב של נושה לפרק זמן שיקבעו בהחלטתם, אם שוכנעו כי הנושה לא יכול היה להגישה במועד שנקבע."

"(א1) הנאמן לא יפרה כספים המגיעים לחייב מכוח חברותו בקופת גמל כמשמעותה בסעיף 47 לפקודת מס הכנסה, אלא לאחר שקיבל את אישורו של בית המשפט לכך; בית המשפט רשאי להורות על פדיון הכספים האמורים, כולם או מקצתם, ובלבד שאם כספי קופת הגמל הינם למטרת קצבה, וטרם הגיע המועד לתשלומם כקצבה, לא יורה בית המשפט על העברתם לנאמן;

(ב1) הנאמן לא יפרה כספים המגיעים לחייב על פי תכנית חסכון שטרם הגיע מועד פדיונם, אלא לאחר שקיבל את הסכמת הכונס הרשמי;

(ג) בית המשפט או הכונס הרשמי לא יחליטו על פדיון כספים כאמור בפסקאות (א) ו-(ב) אלא לאחר שנתנו לחייב הזדמנות לטעון טענותיו¹¹

הוספת סעיף 90 א 22. אחרי סעיף 90 לפקודה יבוא:

90. א. חייב שהוכרז פושט רגל על פי בקשתו וקיבל הפטר, לא יהיה רשאי להגיש בקשה נוספת לפשיטת רגל תוך חמש שנים מיום מתן צו הפטר.¹² איטור על פשיטת רגל נוספת

תיקון סעיף 102 23. בסעיף 102 לפקודה, המילים "ולת אם עבר חודש ימים מיום ההודעה ולא הגיעו הוראות מהנאמן" – יימחקו.

החלפת סעיף 111 24. במקום סעיף 111 לפקודה יבוא:

111. (א) בית המשפט רשאי לקבוע, לבקשת הנאמן, כי על פושט רגל לשלם לנאמן תשלומים עתיים, במועדים ובתנאים שיקבע, וכן רשאי בית המשפט להקציב לפושט הרגל סכומים למחייתו ולמחיית התלויים בו, והכל מתוך משכורת, שכר או הכנסה אחרת שהוא זכאי לה, ובלבד שהסכומים שיוותרו בידי פושט הרגל לא יפחתו מהסכום הפטור מעיקול ומתפיסה לפי חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958¹³; אין בהוראת סעיף זה כדי לגרוע מהוראת סעיף 303 לחוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995¹⁴, או מהוראה בחיקוק אחר שהסעיף האמור חל לגביו, או מהוראה בחיקוק אחר הקובעת הסדר דומה להסדר הקבוע בסעיף 303 האמור.

(ב) לבקשת פושט הרגל או הנאמן רשאי בית המשפט לאשר לשלם לפושט הרגל מתוך הכספים המגיעים לנאמן, סכומים נוספים, כפי שייראה לו צורך.

(ג) היה פושט הרגל זכאי למשכורת, לשכר או להכנסה אחרת, ולא ציית לצו כאמור בסעיף קטן (א), רשאי בית המשפט להורות למי שמשלם אותם לפושט הרגל, להעבירם ישירות לנאמן או לכונס הרשמי.

הוספת סעיף 213 א 25. אחרי סעיף 213 לפקודה יבוא:

213. (א) מי שנדרש למסור מידע לכונס הרשמי לפי הוראות פקודה זו ומסר ביוזמין מידע חלקי או כוזב, דינו – מאסר שנה, הוראות סעיף זה לא יחולו על רשות מס כמשמעותה בסעיף 60א. אי מסירת מידע

תיקון סעיף 214 26. במקום הסיפא של סעיף 214 לפקודה המתחילה במילים "ייאשם בעבירה" יבוא "דינו – מאסר שלוש שנים".

הוספת סעיף 214 א 27. אחרי סעיף 214 לפקודה יבוא:

214. (א) חייב שהפר הגבלה שהוטלה עליו לפי סעיפים 42א(א) או (ב), דינו – מאסר שנה.

(ב) חייב שהפר הגבלה שהוטלה עליו לפי סעיף 42א(ג) דינו – מאסר שלוש שנים.

¹¹ ס"ח התש"ח, עמ' 86; התשנ"ה, עמ' 14.
¹² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשנ"ה, עמ' 379.

28. בסעיף 219 לפקודה, במקום "מאטר שנה" יבוא "מאטר שלוש שנים".
תיקון סעיף 219
29. (1) האמור בסעיף 241 לפקודה יטומן (ב), ולפניו יבוא:
"א) הסכומים הקבועים בסעיפים 7(1), 17(א)(1) ו-19(א) יעודכנו ב־1 בינואר של כל שנה לפי שיעור עליית מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה לעומת הודש ינואר בשנה שקדמה לה; הודעה על הסכומים כפי שעודכנו תפורסם ברשומות";
(2) במקום כותרת השוליים יבוא "עדכון סכומים ואגרות".
תיקון פקודה
מס הכנסה -
מס' 109
30. בסעיף 235 לפקודת מס הכנסה -
(1) בסעיף קטן (ב), הסיפה המתחילה במילים "הוראות סעיפים" - תימחק;
(2) אחרי סעיף קטן (ב) יבוא:
"ג) על אף האמור בסעיף קטן (א), ניתן צו לפי סעיף 60 לפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980, מותר לגלות לכונס הרשמי או לבית המשפט כמשמעותם בפקודה האמורה דוחות, מידע או מסמכים המפורטים בסעיף האמור ובהתאם לקבוע בו.
ד) הוראות סעיפים 231, 232 ו-234 יחולו, בשינויים המחויבים לפי הענין, על כל הממלא תפקיד רשמי לגבי ידיעות שקיבל לפי סעיף זה -
(1) בביצוע חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995;
(2) בביצוע פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980".
31. בחוק כרטיסי חיוב, התשמ"ו-1986, אחרי סעיף 4(ב) יבוא:
"ב) נאמן בפשיטת רגל של לקוח או הכונס הרשמי, כמשמעותם בפקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980, רשאים לסיים חוזה כרטיס חיוב של לקוח במקומו, לפי הוראות סעיף 42 לפקודה האמורה; מועד סיום החוזה יהיה המועד שבו נמסרה ההודעה למנפיק".
תיקון חוק
כרטיסי חיוב -
מס' 2
32. בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981, בסעיף 33 -
(1) אחרי סעיף קטן (א) יבוא:
"א) חייב שבית משפט הכריז שהוא פושט רגל לפי פקודת פשיטת הרגל [נוסח חדש], התש"ם-1980, יהיה לקוח מוגבל מיוחד.
ב) אדם שבית דין רבני נתן נגדו צו הגבלה לפי סעיף 61 לחוק בתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (חוראת שעה), התשנ"ה-1995¹³, יהיה לקוח מוגבל מיוחד";
(2) במקום סעיף קטן (ג) יבוא:
"ג) תקופת ההגבלה של לקוח מוגבל מיוחד ושל חשבונותיו תהיה כפי שקבעה הרשות המוסמכת, ובלבד שלא תעלה על חמש שנים; לא קבעה הרשות המוסמכת תקופה כאמור, תהיה התקופה בת שנה אחת. בסעיף קטן זה, "הרשות המוסמכת" - ראש ההוצאה לפועל, בית משפט או בית דין רבני".

¹³ ס"ח התשנ"ה, עמ' 139; התשנ"ה, עמ' 194.

33. בחוק כתי דין רבניים (קיום פסקי דין של גירושין) (הוראת שעה), התשנ"ה-1995, בסעיף 2, במקום פסקה (6) יבוא:

תיקון חוק
כתי דין רבניים
(קיום פסקי דין
של גירושין)
(הוראת שעה) -
מס' 2

"(6) לפתוח או להחזיק חשבון בנק או למשוך שיקים מחשבון בנק בדרך של קביעה כי הוא לקוח מוגבל מיוחד, כמשמעותו בחוק שיקים ללא כיסוי, התשמ"א-1981";

34. בחוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז-1967, במקום סעיף 69(ב) יבוא:

תיקון חוק
ההוצאה לפועל -
מס' 17

"(ב) חייב מוגבל באמצעים לא ייסד תאגיד ולא יהיה בעל ענין בתאגיד, במישרין או בעקיפין, לרבות יחד עם אחר או באמצעות אחר, אלא אם כן אישר זאת ראש ההוצאה לפועל מראש; לענין סעיף זה, "בעל ענין" - כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968, ולגבי תאגיד שאין לו הון מניות - מי שהיגו חבר בתאגיד או חבר הועד או המנהלה של אותו תאגיד.

(ג) השתתף חייב מוגבל באמצעים בייסוד תאגיד או היה בעל ענין בתאגיד, רשאי ראש ההוצאה לפועל ליתן הוראות לענין הפסקת כהונתו או חברותו של החייב בתאגיד; ואולם אין בהוראות לפי סעיף קטן זה או בהפרת הוראות סעיף קטן (ב) כדי לגרוע מתוקפה של התאגדות או מתוקפה של פעולה משפטית של תאגיד שבהם היה החייב מייסד או בעל ענין כאמור."

35. תחילתו של חוק זה בתום ארבעים וחמישה ימים מיום פרסומו.

תחילה

דוד ליבאי
שר המשפטים

שמעון פרט
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

חוק המתוכים במקרקעין, התשנ"ו-1996*

1. בחוק זה -

הגדרות

"תיווך במקרקעין" - הפגשה בתמורה בין שני צדדים או יותר, לשם התקשרותם בעיסקה בזכות במקרקעין;

"מקרקעין" - כהגדרתם בחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969;

"זכות במקרקעין" - כמשמעותה בחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, בין אם היא רשומה ובין אם לאו, בין מכוח חוזה ובין מכוח חוק הגנת הדייר [נוסח משולב], התשל"ב-1972, וכן זכות באיגוד מקרקעין, כהגדרתו בחוק מס שבה מקרקעין, התשכ"ג-1963;

"לקוח" - עד להסכם עם מתווך במקרקעין לקבלת שירותיו, בין אם הוא משלם דמי תיווך ובין אם לאו;

"השר" - שר המשפטים;

"הרשם" - מי שנתמנה כאמור בסעיף 3.

* נתקבל בכנסת ביום ה' בשבט התשנ"ו (29 בינואר 1996); הצעת החוק ודברי הסבר פורסמו בהצעות חוק 2136, מיום י"ב באדר ב' התשנ"ב (17 במרס 1992), עמ' 388.
1 סי"ח התשכ"ט, עמ' 257; ותשנ"ה, עמ' 480.
2 סי"ח התשל"ב, עמ' 176; התשמ"ג, עמ' 21.
3 סי"ח התשכ"ג, עמ' 156; התשנ"ה, עמ' 189.

2. (א) לא יעסוק אדם בתיווך במקרקעין, אלא אם כן הוא בעל רשיון ובהתאם להוראות חוק זה.
- (ב) לא יפרסם אדם כרכים הודעה כי הוא מתווך במקרקעין, לא יציג עצמו כמתווך במקרקעין ולא ישתמש בכל תואר או כינוי העשויים ליצור רושם שהוא מתווך במקרקעין בישראל, אלא אם כן הוא בעל רשיון לפי חוק זה.
- (ג) האמור בחוק זה לא יהול על מי שמפרסם בטלויזיה, ברדיו, בעיתון או בכל דרך אחרת מידע ופרטים על מעוניינים בביצוע עסקאות בזכויות במקרקעין, ובלבד שאינו מציג עצמו כמתווך במקרקעין.
3. (א) השר ימנה רשם שתפקידו:
- (1) ליתן רשיונות לתיווך במקרקעין למי שעומד בתנאים לקבלת רשיון לפי חוק זה;
- (2) לנהל פנקס של בעלי רשיונות לתיווך במקרקעין.
- (ב) הודעה על מינוי הרשם תפורסם ברשומות.
4. (א) השר ימנה ועדה מייעצת שתפקידה ליעץ לרשם בכל הנוגע לתוכן הבחינה לקראת קבלת רשיון תיווך במקרקעין כאמור בסעיף 5, ובכל ענין אחר שהרשם ימצא לנכון להתייעץ עמה.
- (ב) בוועדה יהיו שלושה חברים לפחות ובהם מתווך במקרקעין, נציג צרכנים, ועורך דין נציג לשכת עורכי הדין בישראל.
5. (א) מי שנתקיימו בו התנאים המפורטים להלן, רשאי לקבל רשיון של מתווך במקרקעין:
- (1) הוא אזרח או תושב של מדינת ישראל או שהוא תושב חוץ שניתן לו היתר כדין לעבוד בישראל;
- (2) מלאו לו 18 שנים;
- (3) הוא אינו פושט רגל;
- (4) הוא לא הורשע בביצוע עבירה שיש עמה קלון בחמש השנים שקדמו להגשת הבקשה;
- (5) אם הוטל עליו מאסר, לרבות בעבירה שאין עמה קלון, הוא סיים לרצותו לפחות שלוש שנים לפני הגשת הבקשה כאמור;
- (6) הוא עמד בהצלחה בבחינה לקראת קבלת רשיון תיווך במקרקעין (להלן – הבחינה).
- (ב) מי שקיבל רשיון לפי חוק זה, וחדלו להתקיים לגביו התנאים הקבועים בפסקאות (1), (3), (4) או (5) שבסעיף קטן (א), רשאי הרשם, לאחר שניתנה הזדמנות לאותו אדם להשמיע את טענותיו בפניו, ולאחר שנועץ בוועדה, לשלול את רשיונו לעסוק בתיווך במקרקעין.
6. (א) השר יקבע, לאחר התייעצות עם הרשם והוועדה, את נושאייה של הבחינה ואת סדריה; בבחינה ייכללו בין השאר התחומים הבאים: דיני חוזים, דיני מקרקעין, דיני תכנון

זבניה, דיני מיסוי מקרקעין וסימנים ו' ר"ז' לפרק י"א לחוק העונשין, התשל"ז-1977⁴; הבחינה תיערך לפחות פעמיים בשנה.

(ב) מועמד שנכשל בבחינה רשאי לשוב ולהיבחן.

7. סירב הרשם ליתן למבקש רשיון או שלל את רשיונו יודיע לו את נימוקיו בכתב והמבקש יהיה רשאי לערער על הסירוב או השלילה בפני בית משפט השלום תוך 30 ימים מיום קבלת ההודעה. ערער

8. (א) מתווך במקרקעין יפעל בנאמנות, בהגינות ובדרך מקובלת, וימסור ללקוחו כל מידע שיש בידו בענין מהותי הנוגע לנכס נשוא עסקת התיווך. חובת הגינות וההירות

(ב) במילוי תפקידו יפעל מתווך במקרקעין במיומנות ובסבירות וינקוט אמצעים הראויים בנסיבות הענין, לקבלת מידע מהותי הנוגע לנכס נשוא עסקת התיווך.

9. (א) מתווך במקרקעין לא יהא זכאי לדמי תיווך, אלא אם כן חתם הלקוח על הזמנה בכתב לביצוע פעולת תיווך במקרקעין, שבה נכללו כל הפרטים שקבע שר המשפטים, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת. דרישה להזמנה בכתב

(ב) מתווך במקרקעין רשאי להסכים עם לקוח בדבר מתן עסקה מסויימת לטיפולו הבלעדי (להלן – בלעדיות), ובלבד שמתן הבלעדיות ותקופתה יאושרו בתמימת הלקוח.

(ג) ניתנה למתווך במקרקעין בלעדיות כאמור בסעיף קטן (ב) לענין דירה, ולא נקבעה בה תקופת הבלעדיות, תסתיים תקופת הבלעדיות לאותו מתווך בתום 30 ימים מן היום שבו חתם הלקוח על ההזמנה. בסעיף קטן זה, "דירה" – חדר, מבנה או מערכת חדרים שנועדו למגורים או המשמשים בפועל למגורים, ולרבות חדר, מבנה או מערכת חדרים כאמור שיוקמו או ייבנו בעתיד.

10. מתווך במקרקעין לא יתווך בעסקת מקרקעין אם יש לו ענין אישי במקרקעין או בעסקה, אלא אם כן גילה ללקוחו את ענינו האישי כאמור וקיבל את הסכמת הלקוח לכך בכתב. גילוי ענין אישי

11. מבלי לגרוע מהאמור בסעיפים 8 ו-10, מתווך במקרקעין או המועסק על ידיו לא יגלה לאיש, שלא בהסכמת הלקוח, כל ידיעה שהובאה לידיעתו על ידי הלקוח או מטעמו, זולת אם הוא חייב לגלותה לפי כל דין. איסור גילוי ידיעה

12. מתווך במקרקעין לא יערוך ולא יסויע לערוך מסמכים בעלי אופי משפטי הנוגעים לעסקה במקרקעין ולא ייצג לקוח במשא ומתן משפטי לקראת עריכת מסמך כזה; מתווך המפר הוראת סעיף זה לא יהיה זכאי לדמי תיווך. הוראה זו אינה באה לפגוע בחוק לשכת עורכי הדין, התשכ"א-1961⁵. איסור פעולות משפטיות

13. אדם לא יעסיק אדם אחר בתיווך במקרקעין אלא אם כן המועסק הוא בעל רשיון לפי חוק זה; סעיף זה לא יחול לגבי העסקת אדם בתפקיד מינהלתי. איסור העסקה

14. מתווך במקרקעין יהיה זכאי לדמי תיווך מאת לקוח אם נתקיימו כל אלה: דמי תיווך

(1) הוא היה בעל רשיון לפי חוק זה בעת שעסק בתיווך או שחל עליו באותה עת, פטור זמני בהתאם לאמור בסעיף 20;

⁴ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; התשנ"ו, עמ' 42.
⁵ ס"ח התשכ"א, עמ' 178; התשנ"ה, עמ' 189.

(2) הוא מילא אחר הוראות סעיף 9;

(3) הוא היה הגורם היעיל שהביא להתקשרות הצדדים בהסכם מחייב.

15. המפר הוראה מהוראות הסעיפים 2 או 10 עד 13, דינו - מאסר שנה וקנס פי ארבעה מהשיעור הקבוע בסעיף 61(א)4 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
16. הורשע מתווך במקרקעין בעבירה לפי חוק זה, או לפי חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981,⁶ או בעבירה לפי סימן ו' או ז' לפרק י"א לחוק העונשין, התשל"ז-1977, רשאי בית המשפט, בנוסף לבל עונש אחר, לצוות כי רשיונו של המתווך במקרקעין יישלל או יותלה לתקופה שיקבע, ורשאי בית המשפט לשלול או להתלות את הרשיון על תנאי שהמתווך לא יעבור עבירות שיקבע בית המשפט תוך תקופה שלא העלה על 3 שנים.
17. מבלי לגרוע מהאמור בסעיף 15, יראו עבירה לפי חוק זה גם כעבירה לפי חוק הגנת הצרכן, התשמ"א-1981, ולממונה על הגנת הצרכן לפי החוק האמור יהיו נתונות, לענין עבירות לפי חוק זה, כל הסמכויות שיש לו לפי פרקים ה' ו' לאותו חוק.
18. (א) השר יקבע, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת -
- (1) אגרה לבחינה הנדרשת לצורך קבלת רשיון לפי חוק זה;
- (2) אגרת רשיון חד פעמית;
- (3) אגרה דו שנתית.
- (ב) לא שילם בעל רשיון את האגרה במועדה, לא יהא רשאי לשמש כמתווך במקרקעין כל עוד לא שילם את האגרה בתוספת ריבית והפרשי הצמדה כאמור בחוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.⁷
19. השר ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו.
20. (א) על אף האמור בסעיף 2, אורח או תושב ישראל שערב קבלתו של חוק זה עסק בתיווך במקרקעין, רשאי להמשיך ולעסוק בתיווך במקרקעין - גם ללא רשיון - במשך שנתיים נוספות מיום קבלתו של חוק זה.
- (ב) מי שגילו מעל 60 שנה או שהינו בעל השכלה אקדמית מלאה והוכיח, להנחת דעתו של הרשם, כי עסק בתיווך במקרקעין בשלוש השנים שקדמו לקבלתו של חוק זה, רשאי הרשם לפטור אותו מן הבחינה.
21. תחילתו של חוק זה בתום ששה חודשים מיום פרסומו.

דוד ליבאי
שר המשפטים

שמעון פרס
ראש הממשלה

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

עזר ויצמן
נשיא המדינה

⁶ ס"ח התשמ"א, עמ' 248; התשנ"ה, עמ' 158.

⁷ ס"ח התשכ"א, עמ' 192; התשמ"ט, עמ' 52.

